

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І.П.

“ ___ ” _____ 2018 року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«КОНТРОЛІНГ»
підготовки	бакалавр
галузі знань	07. «Управління та адміністрування»
спеціальності	073. «Менеджмент»

(шифр _____ за ОПП ВЗО 7, за НП 40)
(за ОПП чи № навчального плану)

Розроблено та внесено: кафедрою управління та адміністрування

Розробники програми: к.е.н., доц. Догадайло Я.В.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № 9/1092 від “ 29 ” січня 2018 р.

Завідуючий кафедрою д. е. н., проф. _____ О.М. Криворучко
(підпис)

“Узгоджено”
Завідуючий кафедрою управління
та адміністрування _____ проф. _____ О.М. Криворучко
(підпис)
“ 29 ” січня 2018 року

“Узгоджено”
Декан факультету управління та бізнесу
проф. _____ І.А. Дмитрієв
(підпис)
“ _____ ” _____ 2018 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Контролінг» складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з галузі знань 07. – «Управління та адміністрування», спеціальності 073. «Менеджмент», за освітньо-кваліфікаційним рівнем – бакалавр.

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є: формування у майбутніх менеджерів системних знань з концептуальних основ управління сучасним підприємством на основі інтегрування, координування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є принципи оперативного та стратегічного управління процесами, що здійснюються на підприємстві для досягнення усіма структурними підрозділами стратегічних і поточних цілей та прийняття управлінських рішень з оптимізації співвідношення “витрати-обсяг-прибуток”.

1.3. **Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни є: формування у майбутніх менеджерів системних знань з концептуальних основ управління сучасним підприємством на основі інтегрування, координування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- основи стратегічного і оперативного контролінгу;
- сутність і зміст основних понять курсу: система контролінгу, управлінський облік, центри відповідальності, маржинальний дохід;
- види витрат;
- алгоритм класифікації витрат та методи їх розподілу;
- види собівартості продукції;
- основи управлінського обліку;
- порядок організації витрат і результатів в системі директ-костинг та стандарт-костинг;
- порядок бюджетування на підприємстві;
- порядок визначення фінансової структури;
- основи розрахунку ефективності інвестиційних проектів;
- основи аналізу-відхилень та CVP-аналізу;
- структуру служби контролінгу на підприємстві;
- характеристики підходів до прийняття управлінських рішень;
- основні напрямки підвищення кінцевих результатів діяльності підприємства;
- критерії прийняття управлінських рішень за обсягом і структурою;
- методи аналізу стратегічного і оперативного контролінгу;

- процес створення системи контролінгу інвестицій та його етапи;

вміти:

- визначати причини та проводити аналіз залежності кінцевих результатів діяльності підприємства від встановлених відхилень;
- класифікувати витрати на релевантні групи;
- здійснювати операційний аналіз діяльності підприємства;
- здійснювати бюджетування підприємства за видами діяльності;
- розраховувати маржинальний дохід, ефект операційного левериджу;
- реалізовувати ефективну цінову політику підприємства;
- приймати оптимальні управлінські рішення, що забезпечують усталену роботу підприємства і його конкурентоздатність;
- збирати, вивчати, аналізувати й узагальнювати інформацію, що характеризує стан підприємства і розробляти рекомендації з підвищення ефективності на основі використання матеріально-технічних, соціально-економічних і організаційних факторів.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Контролінг» базується на знаннях раніше вивчених дисциплін: «Планування діяльності підприємства», «Бухгалтерський облік», «Маркетингова діяльність підприємства», «Потенціал і розвиток підприємства», «Теорія економічного аналізу», «Логістика».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання ¹
Кількість кредитів - <u>8,2</u> Кількість годин - <u>246</u>	<i>за вибором ВНЗ</i> (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)	
Семестр викладання дисципліни	<u>VIII</u> (порядковий номер семестру)	<u>IX; VIII</u> (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	<u>екзамен</u> (залік, екзамен)	<u>екзамен</u> (залік, екзамен)
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	42	14
- практичні, семінарські (годин)	7	8
- лабораторні роботи (годин)	28	-
- самостійна робота студентів (годин)	139	194
- курсовий проект (годин)	-	-
- курсова робота (годин)	-	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-	+
- екзамен	30	30

¹ Якщо дисципліна на заочній (дистанційній) формі навчання не викладається, то графа "заочна форма навчання" відсутня.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1 «Теоретичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві»

Тема 1. Вступ. Мета, структура та зміст дисципліни «Контролінг». Контролінг: сутність, функції, види та основні завдання

Тема 2. Характеристика об'єктів контролінгу

Тема 3. Організація управлінського обліку в системі контролінгу

Тема 4. Система планування та бюджетування на підприємстві

Розділ 2 «Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві»

Тема 5. Методичний інструментарій оперативного контролінгу

Тема 6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Тема 7. Управління за відхиленнями

Тема 8. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства

Тема 9. Контролінг інвестиційних проектів (СРС)

Тема 10. Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві

Тема 11. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень. Висновки

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова

1. Догадайло Я.В. Контролінг: консп. лекцій [Електроний ресурс] / Я.В. Догадайло - Х.: ХНАДУ, 2017. — 56 с. – Режим доступу: <http://files.khadi.kharkov.ua/upravlinnya-ta-biznesu.html>

2. Брітченко І.Г. Контролінг: навч. посіб. / І.Г. Брітченко, А.О. Князевич. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с.

3. Контролінг / Швиданенко Г.О., Лавриненко В.В., Дерев'янка О.Г., Приходько Л.М. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с

4. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Под ред. Н.Г. Данилочкиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2013. – 297с.

5. Лозовицький Д.С. Контролінг: навч. посіб. / Лозовицький Д.С. - Львів: ЛьвДУВС, 2012. – 310 с.

6. Маракіна І.А. Контролінг: навч. посіб. / І.А. Маракіна, О.М. Таран-Лала, М.В. Гунченко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

7. Портна О.В. Контролінг: підруч. / Портна О.В. – Львів: Магнолія 2006, 2013. – 264 с.

Допоміжна

1. Давидович І.Є. Контролінг: навч. посіб. / І.Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.

2. Голов С.Ф. Управлінський облік / Голов С.Ф.. – К.: Лібра, 2009. – 784 с.
3. Петренко С.Н. Контролінг / С.Н. Петренко. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2004. – 328 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.publisli.cis2000.ru> (безкоштовна бібліотека економічної літератури)
2. <http://www.meta.com.ua> (сайт Верховної Ради України - нормативні документи)
3. <http://www.cfin.ru> (безкоштовна бібліотека економічної літератури)

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

1. Тести.
2. Практичні завдання.
3. Завдання для екзамену.

Розробник програми: доцент кафедри управління та адміністрування, кандидат
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

економічних наук, доцент _____ Догадайло Я. В.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2-екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за №___ від __.06.2015 р.